

Alken Mejeri, 5. april 2025

Mejeriet fylder sgu 30 år som vores fælles hus – og et godt Alken-slogan er værd at huske på: **Al magt til de aktive.**

Hvad gjorde vi egentlig, før vi havde mejeriet? Altså, man kunne i **1989** stadig leje forsamlingshuset oppe ved den gamle smedie: Det gjorde **Lene Bay**, da hun fyldte 30 - og *måtte så i øvrigt ud og låne stole i byen for at få nok.*

Men så var der jo Annette Nielsen og **Alken Kunstcenter**, der lejede sig ind her – med galleri og lagkage og ferniseringer. Flere fra byen hjalp til – frivilligt – bl.a. **Søs og Olga og Poul Ganer** - men det var samtidig Annettes forretning, og *det holdt ikke i længden og lukkede i 1991. Og lidt malingrester fra et gavlmaleri står tilbage.*

Flere i byen drømte om et forsamlingshus – **dog ikke borgerforeningen** - så en ny forening 'Alken Station' blev født og lejede sig ind, og så begyndte det med teater, banko, video, film, foredrag og fællesspisninger. Også legestue for små og en fritidsklub for store børn – mens en ældreklub ikke slog an dengang, men **det var måske en idé i dag?**

I begyndelsen var vi 40 husstande og 15 enkelt-medlemmer, og i **1992** var her 15 private fester. I **1993** blev der spundet uld, lavet julegaver, spillet kort og bordtennis, holdt nytårsfest og Luciaaften, katten-af-tønden og afrikansk dans. Med andre ord: **Aktivitetsniveauet var der ikke tvivl om.** Så i **1994** gik "Købegruppen" og en spareklub i gang for at købe bygningen af ejeren **Jette Løfvall**. Ry Kommune ville ikke stille kommunegaranti, men gav i stedet et tilsagn om tilskud på 50.000 kr. til istandsættelse. Men der **var også modstand på** at overtage den her gamle, kolde bygning, der ville kræve løbende vedligehold. Borgerforeningen **havde** doneret noget maling. Men et forslag om også at skænke 17.000 kr. til indsamlingen **skabte et mindre drama**, for flertallet var først sikret, da **tilhængerne** under mødet måtte skynde sig ud i byen for at samle nogle flere, der kunne stemme for.

En støttepille udenfor viste, hvordan indsamlingen gik - banko og basar og avisannoncer fra firmaer på hver 500 kr. Målet var 80.000 kr., der skulle dække udbetalingen, at reparere taget og en brandforsikring. **Prisen blev 350.000 kr.**, og 1. januar **1995 kunne vi overtage Alken Mejeri**. I den første bestyrelse var **Mogens, Jens og Jytte**, som alle tre er her i dag. – **Al magt til de aktive! Skål!**

Dengang var indgangen nede ved købmandens bagindgang, den nuværende indgang var blændet af, og derude lå et lille køkken. Det var så lille, at de private køkkener måtte i brug ved fællesspisninger for at have ovnplads nok. Der var også en lille bolig nede bagved, hvor **Peter Værum** boede en overgang.

I **1996** fusionerede Borgerforeningen med Alken Station, der nåede at eksistere i fire år, så nu var der mere fælles fodslag, da den traditionelle og den lidt mere flippede forening gik sammen. En fritidsklub for store børn så dagens lys i **1997**, da bl.a. **Max** fik kommunalt tilskud til en computer og lavede mejeriets første bardisk, så det betød nu sodavandsdiskotek.

I **1999** kom der tango til, og i **2001** den første Kvindefest, som jo siden er fortsat hvert eneste år – og nok ikke kunne lade sig gøre uden Alken Mejeri. Ry Kommune støttede i **2002** med 40.000 til nye toiletter. *Kan I huske det gamle wc, der lå nede ved bagindgangen og nu er rengøringsrum?* I **2003** måtte vi revidere reglerne for at skåne naboerne for de vildeste udskejelser, så nu gjaldt det om at lukke vinduer, dæmpe musikken og **holde sig på mejeriets egen matrikel**. Naboerne har oplevet lidt af hvert inde i haverne – og skrig og skrål ude på vejen. **Al magt til de nærmeste naboer – skål!**

I **2005** fejrede vi 10-års jubilæum, hvor **Birgitte Borch** stod for en varieté med cykelstunt, violinspil og countrysang, og café hele ugen. Og det år opstod bl.a. kvindeaftener, fortælleaftener og morgenyoga.

Poul Ganer havde boet i overetagen, og da han flyttede ud i **2006**, blev det til en ny lejlighed, som **Holger** satte i stand og blev første beboer af, og som siden er blevet ret efterspurgt.

Bjarne Toudahl – der ikke lever mere - indrettede trykkeværksted i depotrummet – Håndtryk - for fem udviklingshæmmede unge, og det gav liv i bygningen om dagen.

Det med al magt til de aktive betyder også **et vist anarki**. Jeg ser for mig folk fra byens bestyrelser ryste på hovedet og forsøge at redde noget af det, som andre gerne ville smide på lossepladsen, når der skulle ryddes op. Og en morgen stod der pludselig en masse stole og borde og kommoder rundt om i huset – fordi der var én, der havde brug for at komme af med dem. En tredje gang – det var i **2007** - fik bestyrelsen kritik for at have lejet overetagen ud, så nogle håndværkere kunne bo der under et privat byggeri. Men det skete ikke igen – det var ikke ordentlige forhold.

Og så blev der jo røget både til fester og ved møder. Og for at tage hensyn var rygerne begyndt at gå udenfor – en **ryger** foreslog dog bare at **lufte mere ud**, så de ikke skulle stå i regn og sne. Og en **ikkeryger** frabad sig rygning, når der var fodbold i tv. **Nogle** af fredagsbarerne kunne jo blive røgfri, og der kunne være røg i cafeen og røgfrit her i salen. Og sådan blev det en overgang. En ikkeryger kunne huske dengang, det ikke var rygerne, der skulle gå udenfor, men **ikke-rygerne** for at komme ud af al den røg. På en generalforsamling i **2008** kom diskussionen om diverse modeller op, og **Tove** skar igennem og foreslog, at mejeriet ganske enkelt skulle erklæres røgfrit. Og sådan blev det.

Da **Poul Ravn** stoppede som altnuligmand og udlejer, blev savnet så stort, at bestyrelsen overvejede en lønnet husvært, som så skulle finansieres af at udleje førstesalen til bl.a. overnatning. Det blev ved ideen, men mejeriet fik en upshining med maling, gardiner og lamper – og en tiårs plan for renovering. Faktisk var der også et initiativ om helt at droppe mejeriet og bygge nyt på legepladsen. Det blev også ved ideen.

Det år var der mandefald i bestyrelsen, hvor bl.a. **Mogens** stoppede efter 13 år. Men der kom nye til, bl.a. gik **Hanne Lisbeth** ikke ud, som hun ellers ville, men fik mobiliseret nye kræfter.

Et lyspunkt var, at en **elmåler havde vist helt forkert**, så der pludselig kom 42.000 kr. tilbage – og nu skulle der udnævnes ansvarlige for el, køkken, gulve, brænde, fyr, sanitet, musikanlæg, udendørs og førstesalen. Noget nyt blev halvårlige forskønnelsesdage – og små grupper, der skiftedes til at gøre rent.

Fænomenet **dobbeltbooking** er værd at nævne - for det må bare være det allerværste at opdage, at man har sagt ja til samme dato til to forskellige. **Stor respekt til alle bookere gennem tiden – skål!** Da **Hans** var udlejer, var der **ikke noget med mail eller at aftale, når man lige mødtes ude i byen**, for det kunne gå galt. Så han insisterede på at blive ringet op eller kontaktet ved døren for at have kalenderen ved hånden.

At det dryppede gennem taget flere steder var ikke til at komme udenom, og i **2009** kom ambitionen om et **nyt tag**: at samle 100.000 kr. ind oveni 100.000 kr., der stod på kontoen og et lån på 300.000 kr. - en halv million. Så blev der søgt fonde, arrangeret støttefest, koncert med **Tørfisk** på slagterens mark, **51** 'tagsten' til 1.000 kr., hoptimist-fugle til 100, og en weekend om 'krop, sind og ånd' med lokale behandlere. Tagfesterne fortsatte i **2010 og 2011** – og så kunne vi fejre det nye tag. Og **Jens'** store maleri havde fået et helt gult tag. Stor kraftanstrengelse - **Al magt til de aktive – skål.**

Da Alken Minimarked havde lukket i **2011**, pegede pilen til sidst på at indrette garagen til butik. I **2012** flyttede Håndtryk ud efter tre år, og biblioteket ovenpå åbnede. Men ellers stod det fælles projekt nu på - købmand. Der blev støbt gulv og bygget masseovn – og mange af de frivillige kræfter gik til butikken, der kunne åbne i **2013** – og siden har mobiliseret masser af nye kræfter: små og store – og meget store – arbejdsindsatser, så dagligvarehandel med café blev også en del af Mejeriets palet.

I **2014** var det Mejeriet, der nød godt af Smukfest-oprydningen. Det var 35.000 kr. Og året efter var der 20-årsfest, hvor **Berit** holdt en skøn tale og poetisk kaldte mejeriet for en 'hjerterstarter' og **du blæser mig i gang, du er min champagne-løftestang.**

Så - var - der matrikel-sagen, hvor en landmåler til sidst måtte forholde sig til hokus-krokus-haven og hævde den slags. Netop det er noget af det, der er blevet væk på alken.dk - så det springer vi let hen over. Hokus-pokus.

I **2017** blev udlejningen strammet igen – nu skulle der altid være tre voksne under ungdomsfester – og gæsterne være inviterede, festen foregå indendøre og musikken slukkes kl. 2.

*Det får mig til at huske en lille invitation, som en dreng i Alken – og han var ikke ret gammel - sendte rundt om fødselsdag på mejeriet: **Du må godt tage øl med!** Og så et par dage efter kom en ny seddel: - **Du må ikke tage øl med alligevel.** Siden kom der gode råd om masser af vand og sandwich under de våde fester.*

Det år kom der også ny bardisk, bedre akustik og nyt linoleumsgulv i stedet for det med alle prikkerne. I **2018 begyndte det pludselig at dryppe nede i kælderen**, hvilket Holger opdagede. Et rør i køkkenet var røget, og det kostede 100.000 kr. at få skiftet hele det nye gulv,

men heldigvis dækkede forsikringen. Der blev købt nye stole og borde. Og **Hans og Pernille** lavede en video om, hvordan man stabler bordene.

Og så kommer vi ikke udenom **svalerne** (fra *alken.dk*) Folk fra *Naturgruppen* bemærkede, at Mejeriet forsøger at holde svalepar fra at bygge rede under taget, så trækfuglene, der ellers genbruger deres reder fra år til år, nu **bliver forvirrede**. Flere har tilbudt at hjælpe med at holde vinduerne rene. Bestyrelsen begrundet svale-indsatsen med nødvendig hygiejne ved en fødevarebutik, at det er et stort arbejde at holde vinduerne fri for klatter op til udlejning, og at svalerne godt må bygge rede på bagsiden og ved kælderens. Sådan blev det.

I **2019** blev træværkstedet i kælderen oversvømmet efter et skybrud, og **Eric og Gary og Hans** fejede vand ud af kælderen og **sang sømandsviser**, indtil det ebbede ud. Der kom gang i bageriet med maskiner, udsugning, lamper og afløb med **Mogens og Jan Günther** i spidsen. I **2020** var der pludselig corona – så opgaver fra arbejdsdage måtte uddelegeres. I **2021** lejede Alken Bryghus sig ind – **al magt til de aktive** – men det var så noget af det, der døde, da den mest aktive flyttede fra byen.

En varmepumpe erstattede oliefyret – en stor investering. I **2022** fik vi mørklægningsgardiner og lærred og fremviser til pc. I **2023** kunne Hans betale det sidste afdrag på taglånet: 41.000 kr. Og mejeriet fik nu både en arkitekturpris fra Museumsforeningens Udvalg for Bygnings- og Bykultur – og 25.000 kr. fra Merkur Værdipulje. I **2024** kom ungdomsfesterne til debat igen. De overlevede – men nu kun for medlemmer og deres nærmeste.

Og så har jeg **ikke nævnt** dengang der blev smadret en loftslampe under vild dans, fester med indlagt slagsmål eller den bryllupsfest, hvor skilsmissen samtidig blev annonceret... Men mange gode år med paraboldklubben som noget af det allermest stabile, julemarked, julejazz, foredrag, ferniseringer, strikkeklub, dele-tøjskab - og alt det andet, som Borgerforeningen står for.

Alt i alt 30 år som et uundværligt samlingssted, der lever i **sybiose** mellem anarki og plads til nye ideer og så et sikkert styr på, at alt det grundlæggende fungerer.

Her i **2024 og 2025** er fredagsbaren genopstået – en ny generationslegestue er kommet til, og der er store planer om mere plads til køkken, som vi fik præsenteret forleden – **så fortsat al magt til de aktive. Skål!**